

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

2026-YIL
IYUN/6-SON, I-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, may.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTON MOLIYA TIZIMINING ZAMONAVIY HOLATI VA UNING BARQARORLIK KO'RSATKICHLARI	18
Nazarov G'ayrat Xayrullayevich	
YUKLARNI TASHISHDA ZARURIY TRANSPORT XUJJATLARI.....	22
Ne'matov Husniddin Alijon o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATI HUDUDLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISHDA MOLIYAVIY IMTIYOZ VA PREFERENSIYALARNI SAMARALI QO'LLASH YO'NALISHLARI.....	27
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
GLOBAL BEQARORLIK SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOTNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MODELLARI	32
Saidnazarova Odinabonu Saidolim qizi	
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ИССЛЕДОВАНИЙ В ОБЛАСТИ УЧЕТА И АУДИТА ФИНАНСОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ.....	37
Пулатова Мадина Бейсеновна	
Табаев Азамат Зарипбаевич	
MAJBURIYATMI YOKI MAJBURIY RISK? MOLIYAVIY MAJBURIYATLAR KONSEPTUAL ASOSLARINING IQTISODIY TABIATI VA ZAMONAVIY TALQINLARI.....	42
Palvanov Xusniddin Bekimmatovich	
ПРИНЦИПЫ И МЕТОДЫ УЧЕТА ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ В СИСТЕМЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ.....	47
Пу Кебин	
TRANSPORT XIZMATLARI SIFATINI BARQARORLIK NUQTAYI NAZARIDAN O'RGANISH METODOLOGIYASI.....	51
Xodjaniyazov Elbek Sardorovich	
VILOYAT SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI KO'P OMILLI EMPIRIK MODELLAR ASOSIDA TAHLIL QILISH VA PROGNOZLASH (Qashqadaryo viloyati misolida)	57
Avazova Nafisa Namazovna	
SANOAT KORXONALARI SHOVQINI VA ATMOSFERA CHIQINDILARINING TURAR-JOY HUDUDLARI EKOLOGIYASIGA TA'SIRINI KAMAYTIRISH CHORALARI	61
Saparova Shohida Abduvaliyevna	
SANOAT SHOVQINI VA ATMOSFERA IFLOSLANISHINING SHAHAR TURAR JOY HUDUDLARI VA EKOLOGIYASIGA TASIRINI O'RGANISH.....	65
Shaxyusupova Nilufar Erkin qizi	
BARQAROR SHAHAR RIVOJLANISHIDA SANOAT OQOVA SUVLARINI BIOLOGIK TOZALASH TEXNOLOGIYALARINING ROLI.....	69
Tursunova Aziza Asrorovna	
SHAHAR EKOLOGIK MUHITIGA SANOAT KORXONALARINING TA'SIRINI BAHOLASH.....	75
Imomnazarov Farrux Saibjabbor o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AYOLLAR TADBIRKORLIGI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TAHLILI.....	78
Xusanova Zulfiya Raxmatullayevna	
KORXONALARDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION BOSHQARUV MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	87
No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi	
SOLIQ TIZIMIDA SOLIQ RISKINI BAHOLASH USLUBIYOTI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	93
Nasimov Ravshanjon Azimovich	

KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARINI RAQAMLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	100
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna	
THE IMPACT OF DIGITAL LITERACY ON LABOR PRODUCTIVITY IN UZBEKISTAN'S SERVICE SECTOR: A REGRESSION ANALYSIS.....	106
Ismoilov Elyorjon Makhamadali Ugli	
Urinov Bobur Nasilloevich	
EKOLOGIK NIZOLARNI HAL ETISHDA SUD AMALIYOTINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	112
Gapparov Sarvar Xolmurodovich	
ASOSIY FAOLIYAT XARAJATLARINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI	116
Djumayeva Guzal Axtamovna	
Yadgarova Madina Xasan qizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA BANK SOHASIDAGI KIBERJINOYATLAR: TAHLIL, TAHDID VA MUHOFAZA MEXANIZMLARI	120
Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	
ПРОБЕЛЫ В МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОМ РЕГУЛИРОВАНИИ СОВМЕСТНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫХ РЕСУРСОВ ТРАНСГРАНИЧНЫХ РЕК ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ (НА ПРИМЕРЕ БАСЕЙНА АРАЛЬСКОГО МОРЯ).....	126
Тиллахуджаев Аббосхон	
Дилфуза Шакирова	
Мухамедалиева Сайёра	
Ойбек Камилов	
ALOQA XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING O'RNI VA BAHOLASH USULLARI	139
Hazratov Abror Panjiyevich	

ALOQA XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING O'RNI VA BAHOLASH USULLARI

Xazratov Abror Panjiyevich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Iqtisodiy tahlil va statistika kafedrası dotsenti, PhD.
"Buxgalteriya hisobi va menejment" fakulteti dekani.
E-mail: abrorkhazratov95@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada aloqa xizmatlari samaradorligini oshirishda raqamli transformatsiyaning o'ri, uning iqtisodiy va institutsional ahamiyati hamda baholash usullari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida telekommunikatsiya xizmatlarining raqamlashtirilishi, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining joriy etilishi va innovatsion boshqaruv mexanizmlarining xizmatlar sifati hamda iqtisodiy samaradorlikka ta'siri o'rganildi. Shuningdek, aloqa xizmatlari samaradorligini baholashda qo'llaniladigan asosiy ko'rsatkichlar va metodik yondashuvlar tahlil qilindi. Tadqiqot natijasida raqamli transformatsiya aloqa xizmatlari bozorining raqobatbardoshligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va iste'molchilar ehtiyojlarini samarali qondirishning muhim omili ekanligi aniqlandi.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, aloqa xizmatlari, telekommunikatsiya, samaradorlik, baholash usullari, raqamli iqtisodiyot, innovatsion texnologiyalar, xizmat sifati.

Аннотация. В данной статье проанализированы роль цифровой трансформации в повышении эффективности услуг связи, её экономическое и институциональное значение, а также методы оценки эффективности. В ходе исследования рассмотрены процессы цифровизации телекоммуникационных услуг, внедрение современных информационно-коммуникационных технологий и влияние инновационных механизмов управления на качество услуг и экономическую эффективность. Кроме того, проанализированы основные показатели и методологические подходы, применяемые для оценки эффективности услуг связи. В результате исследования установлено, что цифровая трансформация является важным фактором повышения конкурентоспособности рынка услуг связи, снижения затрат и эффективного удовлетворения потребностей потребителей.

Ключевые слова: цифровая трансформация, услуги связи, телекоммуникации, эффективность, методы оценки, цифровая экономика, инновационные технологии, качество услуг.

Abstract. This article analyzes the role of digital transformation in improving the efficiency of communication services, its economic and institutional significance, and the methods used for evaluating performance. The study examines the digitalization of telecommunication services, the implementation of modern information and communication technologies, and the impact of innovative management mechanisms on service quality and economic efficiency. In addition, the main indicators and methodological approaches used to assess the efficiency of communication services are analyzed. The findings reveal that digital transformation is a key factor in enhancing the competitiveness of the communication services market, reducing costs, and effectively meeting consumer needs.

Keywords: digital transformation, communication services, telecommunications, efficiency, evaluation methods, digital economy, innovative technologies, service quality.

KIRISH

XXI asrda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Raqamli iqtisodiyotning shakllanishi va rivojlanishi natijasida ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, boshqaruv va kommunikatsiya jarayonlari yangi bosqichga ko'tarildi. Ushbu jarayonda aloqa xizmatlari sohasi alohida o'rin egallab, raqamli transformatsiyaning asosiy infratuzilmaviy elementi sifatida

namoyon bo'lmoqda. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya tarmoqlari, internet xizmatlari, mobil aloqa tizimlari va raqamli platformalar iqtisodiy subyektlar faoliyatining samaradorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda dunyo mamlakatlari iqtisodiy taraqqiyotining muhim omillaridan biri sifatida aloqa xizmatlari sifati va samaradorligini oshirish masalasi e'tirof etilmoqda. Xususan, raqamli transformatsiya jarayonlari telekommunikatsiya operatorlariga xizmat ko'rsatish xarajatlarini kamaytirish, xizmatlar sifatini yaxshilash, yangi xizmat turlarini joriy etish va iste'molchilar ehtiyojlarini tezkor qondirish imkoniyatini yaratmoqda. Sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli texnologiyalar, 5G aloqa tarmoqlari hamda narsalar interneti (IoT) kabi innovatsion texnologiyalarning keng qo'llanilishi aloqa xizmatlari samaradorligini oshirishning muhim omiliga aylanmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va telekommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish bo'yicha keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida internet qamrovini kengaytirish, aloqa xizmatlari sifatini oshirish, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Natijada telekommunikatsiya xizmatlari hajmi va raqamli xizmatlardan foydalanuvchilar soni yil sayin ortib bormoqda.

Shu bilan birga, aloqa xizmatlari samaradorligini baholash masalasi ham dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Samaradorlikni baholash orqali xizmatlar sifati, iqtisodiy natijadorlik, texnologik rivojlanish darajasi va iste'molchilar qoniqishining holatini aniqlash mumkin. Mazkur jarayonda iqtisodiy, texnik va ijtimoiy ko'rsatkichlardan foydalanish aloqa xizmatlari bozorining rivojlanish istiqbollari belgilashga xizmat qiladi.

Mavzuning dolzarbligi shundan iboratki, raqamli transformatsiya sharoitida aloqa xizmatlari samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan yondashuvlarni ishlab chiqish, baholash usullarini takomillashtirish va telekommunikatsiya xizmatlari sifatini oshirish mamlakatning raqobatbardoshligini kuchaytirish hamda raqamli iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega. Mazkur tadqiqotning maqsadi aloqa xizmatlari samaradorligini oshirishda raqamli transformatsiyaning o'rnini aniqlash, ushbu jarayonning iqtisodiy va institutsional jihatlarini tahlil qilish hamda samaradorlikni baholashning zamonaviy usullarini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Aloqa xizmatlari samaradorligini oshirishda raqamli transformatsiyaning o'rnı va uni baholash masalalari iqtisodiyot, menejment, telekommunikatsiya va axborot texnologiyalari sohalaridagi ko'plab ilmiy tadqiqotlarning markaziy mavzularidan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi telekommunikatsiya xizmatlari sifatini oshirish, xizmat ko'rsatish xarajatlarini kamaytirish va iste'molchilar ehtiyojlarini yanada samarali qondirish imkoniyatlarini kengaytirdi. Shu sababli ushbu yo'nalishda xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan qator ilmiy izlanishlar olib borilgan.

Xorijiy olimlar orasida raqamli transformatsiya nazariyasining shakllanishida D. Tapscott alohida o'rin egallaydi. U o'zining Digital Economy asarida raqamli texnologiyalarning biznes jarayonlari va xizmatlar sektoriga ta'sirini tahlil qilib, raqamli transformatsiya korxonalarining samaradorligini oshirish va yangi qiymat yaratishning muhim omili ekanligini asoslab bergan. Muallif telekommunikatsiya xizmatlari bozorida raqamli platformalardan foydalanish orqali xizmat ko'rsatish tezligi va sifati oshirishini ta'kidlaydi. M. Castells o'zining The Rise of the Network Society nomli asarida axborotlashgan jamiyat va tarmoq iqtisodiyoti konsepsiyasini ishlab chiqqan. Olimning fikriga ko'ra, telekommunikatsiya infratuzilmasi zamonaviy iqtisodiyotning asosiy tayanchi bo'lib, axborot almashinuvi tezligi va sifati iqtisodiy samaradorlikning muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi. Uning tadqiqotlari aloqa xizmatlari bozorining raqamli transformatsiya jarayonidagi rolini nazariy jihatdan asoslashda muhim ahamiyatga ega.

K. Schwab tomonidan ilgari surilgan "To'rtinchi sanoat inqilobi" konsepsiyasida sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli texnologiyalar va narsalar interneti (IoT) kabi innovatsiyalarning iqtisodiyotga ta'siri o'rganilgan. Olim telekommunikatsiya tarmoqlari ushbu texnologiyalarning amaliyotga joriy etilishida asosiy infratuzilma vazifasini bajarishini ta'kidlaydi. Shu jihatdan raqamli transformatsiya aloqa xizmatlari samaradorligini oshirishning strategik omili sifatida baholanadi.

Institutsional iqtisodiyot vakili D. North o'z tadqiqotlarida iqtisodiy samaradorlikka institutsional muhitning ta'sirini tahlil qilgan. Uning fikricha, samarali normativ-huquqiy baza va boshqaruv tizimlari telekommunikatsiya xizmatlarining rivojlanishiga va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Mazkur yondashuv aloqa xizmatlari samaradorligini baholashda institutsional omillarni hisobga olish zarurligini ko'rsatadi.

Telekommunikatsiya xizmatlari samaradorligini baholash masalalari bo'yicha xalqaro tashkilotlar, jumladan, Xalqaro Telekommunikatsiya Ittifoqi (ITU) tomonidan ham keng ko'lamlı tadqiqotlar olib borilgan. ITU

hisobotlarida internet qamrovi, ma'lumot uzatish tezligi, abonentlar soni, xizmat sifati va raqamli infratuzilma rivojlanish ko'rsatkichlari asosiy baholash mezonlari sifatida qo'llaniladi.

Mahalliy olimlar tomonidan ham raqamli transformatsiya va telekommunikatsiya xizmatlari samaradorligi masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Jumladan, U. Xusanov telekommunikatsiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorligini o'rganib, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari xizmatlar tannaxrini kamaytirish va xizmat ko'rsatish sifatini oshirishga xizmat qilishini asoslab bergan. G'afurov R.R. tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda telekommunikatsiya xizmatlari bozorini diversifikatsiya qilish, yangi raqamli xizmatlarni joriy etish va innovatsion boshqaruv mexanizmlaridan foydalanish masalalari yoritilgan. Olimning fikricha, xizmatlar portfelining kengayishi va raqamli platformalardan foydalanish telekommunikatsiya operatorlarining iqtisodiy samaradorligini oshirish imkonini beradi. Tursunova M.T. va Turaev S.A. tomonidan amalga oshirilgan tadqiqotlarda O'zbekistonda telekommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish, internet qamrovini kengaytirish va xizmatlar sifatini oshirishning ustuvor yo'nalishlari tahlil qilingan. Mualliflar raqamli transformatsiyaning asosiy natijalaridan biri sifatida xizmatlar sifatining yaxshilanishi va iste'molchilar qoniqish darajasining oshirishini ko'rsatadilar.

O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi tomonidan e'lon qilinayotgan hisobotlarda ham telekommunikatsiya sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar, internet qamrovining kengayishi, mobil aloqa tarmoqlarining rivojlanishi va raqamli xizmatlar ulushining ortishi bo'yicha muhim statistik ma'lumotlar keltirilgan. Ushbu ma'lumotlar aloqa xizmatlari samaradorligini baholashda muhim axborot manbasi hisoblanadi.

Yuqoridagi ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, xorijiy olimlar asosan raqamli transformatsiyaning nazariy va konseptual jihatlarini o'rgangan bo'lsalar, mahalliy tadqiqotchilar telekommunikatsiya xizmatlarini rivojlantirishning amaliy masalalariga e'tibor qaratganlar. Shu bilan birga, aloqa xizmatlari samaradorligini baholashning kompleks metodikasi, raqamli transformatsiyaning iqtisodiy natijadorlikka ta'siri hamda zamonaviy baholash ko'rsatkichlarini takomillashtirish masalalari hali ham dolzarb ilmiy muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Mazkur tadqiqot aynan ushbu bo'shliqni to'ldirish va aloqa xizmatlari samaradorligini baholashning zamonaviy yondashuvlarini ishlab chiqishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda aloqa xizmatlari samaradorligini oshirishda raqamli transformatsiyaning o'rni va uni baholash usullarini aniqlash uchun kompleks ilmiy yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot metodologiyasi tizimli tahlil, iqtisodiy-statistik tahlil, qiyosiy tahlil hamda empirik kuzatuv usullariga asoslangan. Tadqiqotning nazariy asosini raqamli iqtisodiyot, telekommunikatsiya iqtisodiyoti va innovatsion menejment sohalaridagi ilmiy qarashlar tashkil etadi.

O'zbekiston olimlari telekommunikatsiya xizmatlarini modernizatsiya qilish va raqamli transformatsiya jarayonlarini amaliy jihatdan o'rganishga katta e'tibor qaratganlar. Tadqiqot metodologiyasi kompleks yondashuvga asoslanib, raqamli transformatsiyaning aloqa xizmatlari samaradorligiga ta'sirini nazariy va amaliy jihatdan baholash imkonini beradi. Xorijiy va mahalliy ilmiy qarashlar integratsiyasi natijasida samaradorlikni o'lchashning zamonaviy, ko'p omilli modeli shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda global telekommunikatsiya sohasi raqamli transformatsiya ta'sirida tubdan o'zgarib bormoqda. Xalqaro ilmiy adabiyotlarda raqamli texnologiyalar iqtisodiy samaradorlikni oshiruvchi eng muhim omillardan biri sifatida baholanadi. Jumladan, Erik Brynjolfsson va Andrew McAfee o'zlarining *The Second Machine Age* asarida raqamli texnologiyalar mehnat unumdorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va yangi biznes modellarni shakllantirish orqali iqtisodiy samaradorlikni keskin yaxshilashini asoslab bergan. Michael Porter esa raqamli transformatsiyani raqobat ustunligini yaratishning strategik omili sifatida talqin qiladi. OECD va Jahon banki tadqiqotlarida raqamli infratuzilmasi rivojlangan davlatlarda telekommunikatsiya xizmatlari sifati va iqtisodiy samaradorlik sezilarli darajada yuqori ekanligi qayd etilgan.

Xalqaro amaliyot tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya darajasi yuqori bo'lgan mamlakatlarda aloqa xizmatlari samaradorligi ham yuqori ko'rsatkichlarga ega. Masalan, Janubiy Koreyada yuqori tezlikdagi internet infratuzilmasi va 5G texnologiyalarining keng joriy etilishi natijasida telekommunikatsiya sektori iqtisodiyotning muhim drayveriga aylangan. Estoniya esa to'liq raqamli davlat modelini shakllantirib, davlat va xususiy xizmatlarning deyarli barchasini raqamlashtirgan. Germaniyada esa sanoat va xizmatlar sohasida raqamli tarmoqlarning kengayishi ishlab chiqarish va aloqa samaradorligini oshirishga xizmat qilgan. Ushbu tajribalar raqamli transformatsiya va iqtisodiy samaradorlik o'rtasida bevosita va ijobiy bog'liqlik mavjudligini tasdiqlaydi.

O'zbekiston sharoitida ham telekommunikatsiya sohasida raqamli transformatsiya jarayonlari jadal rivojlanmoqda. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi ma'lumotlariga ko'ra, so'nggi yillarda mobil aloqa qamrovi deyarli to'liq darajaga yetgan, internet foydalanuvchilari ulushi esa barqaror o'sib bormoqda. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligining statistik ma'lumotlari telekommunikatsiya xizmatlarining iqtisodiyotdagi ulushi oshib borayotganini ko'rsatadi. Bu esa sohada raqamli texnologiyalar joriy etilishi natijasida xizmatlar hajmi va sifati ortayotganini tasdiqlaydi.

Mahalliy olimlar ham ushbu yo'nalishda muhim ilmiy natijalarga erishgan. U. Xusanov tadqiqotlarida raqamli texnologiyalar telekommunikatsiya korxonalarida xizmat tannarxini kamaytirish va sifatni oshirishga xizmat qilishi asoslangan. G'afurov R.R. esa xizmatlar bozorini diversifikatsiya qilish va raqamli platformalarni joriy etish operatorlarning iqtisodiy samaradorligini oshirishini ilmiy jihatdan isbotlagan. Tursunova M.T. va Turaev S.A. esa infratuzilmani modernizatsiya qilish va internet qamrovini kengaytirish orqali iste'molchilar qoniqish darajasi sezilarli oshishini ko'rsatgan.

Empirik tahlillar natijasi shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya joriy etilgan telekommunikatsiya korxonalarida operatsion xarajatlar o'rtacha 10–30 foizga kamayadi, xizmat ko'rsatish tezligi va sifati esa sezilarli darajada yaxshilanadi. Shuningdek, raqamli xizmatlar (bulutli xizmatlar, IPTV, mobil moliyaviy xizmatlar) operatorlar daromadining yangi manbalariga aylanib, rentabellikni oshiradi. Mijozlar qoniqish darajasi ham internet tezligi va xizmat barqarorligi oshishi bilan ijobiy dinamikani ko'rsatadi.

Xalqaro tashkilotlar metodologiyasi ham ushbu natijalarni tasdiqlaydi. Xususan, International Telecommunication Union ICT indeksleri va World Bank raqamli iqtisodiyot indikatorlari raqamli infratuzilmasi rivojlangan mamlakatlarda xizmatlar samaradorligi yuqori ekanligini ko'rsatadi. Bu esa raqamli transformatsiya va telekommunikatsiya samaradorligi o'rtasida kuchli korrelyatsiya mavjudligini isbotlaydi.

Umuman olganda, o'tkazilgan tahlillar natijasi shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya aloqa xizmatlari samaradorligini oshirishning asosiy omili hisoblanadi. U xizmat tannarxini kamaytirish, sifatni oshirish, yangi xizmat turlarini joriy etish va daromadni ko'paytirish orqali telekommunikatsiya sektorining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, O'zbekiston sharoitida bu jarayon ijobiy rivojlanayotgan bo'lsa-da, samaradorlikni baholashning yanada kompleks va ekonometrik asoslangan metodikalarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy muammo bo'lib qolmoqda (1-jadval).

1-jadval
Raqamli transformatsiyaning aloqa xizmatlari samaradorligiga ta'siri (umumiy model)¹

No	Ko'rsatkichlar	Raqamli transformatsiyagacha	Raqamli transformatsiyadan keyin	O'zgarish (%)
1	Xizmat tannarxi	Yuqori	Past	-10–30%
2	Xizmat ko'rsatish tezligi	O'rtacha	Yuqori	+20–40%
3	Mijozlar qoniqishi	65–70%	80–90%	+15–20%
4	Tarmoq barqarorligi	O'rtacha	Yuqori	+25–35%
5	Daromad diversifikatsiyasi	Cheklangan	Kengaygan	+30% gacha

1-jadval natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya aloqa xizmatlari samaradorligiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, xizmat tannarxining 10–30 % gacha kamayishi, xizmat ko'rsatish tezligi va tarmoq barqarorligining sezilarli darajada oshishi kuzatiladi. Eng muhim natija sifatida mijozlar qoniqish darajasining 15–20 % ga ko'tarilishi raqamli texnologiyalarni joriy etishning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini tasdiqlaydi. Shu bois, raqamlashtirish telekommunikatsiya korxonalarida operatsion samaradorlikni oshiruvchi asosiy omil hisoblanadi (2-jadval).

¹ Muallif ishlanmasi (OECD, ITU va Jahon banki indikatorlari asosida umumlashtirilgan)

2-jadval
O'zbekiston telekommunikatsiya sektori asosiy ko'rsatkichlari (so'nggi yillar tendensiyasi)²

No	Ko'rsatkichlar	2020	2022	2024	Tendensiya
1	Internet foydalanuvchilari (%)	60	70	75+	O'sish
2	Mobil aloqa qamrovi (%)	92	96	98+	Barqaror o'sish
3	Raqamli xizmatlar ulushi (%)	25	35	45+	Tez o'sish
4	Optik tolali tarmoq uzunligi	O'rta	Yuqori	Juda yuqori	Kengayish
5	IT xizmatlar eksporti	Past	O'rta	O'sayotgan	Ijobiy

2-jadvalda ko'rinib turibdiki, O'zbekistonda telekommunikatsiya sektori izchil rivojlanmoqda. Internet foydalanuvchilari ulushining o'sishi, mobil aloqa qamrovining kengayishi va raqamli xizmatlar ulushining ortishi sohada ijobiy tendensiyani ifodalaydi. Shu bilan birga, optik tolali tarmoqlarning kengayishi va IT xizmatlari eksportining oshishi raqamli infratuzilmaning mustahkamlanayotganini bildiradi. Bu holat mamlakatda raqamli transformatsiya jarayoni faol bosqichda ekanligini tasdiqlaydi (3-jadval).

3-jadval
Xalqaro tajriba: raqamli transformatsiya va samaradorlik³

No	Mamlakat	Raqamlashtirish darajasi	Telekom xizmat sifati	Asosiy natija
1	Janubiy Koreya	Juda yuqori	Eng yuqori	5G yetakchisi
2	Estoniya	Juda yuqori	Yuqori	To'liq raqamli davlat
3	Germaniya	Yuqori	Yuqori	Sanoat 4.0 rivoji
4	Singapur	Juda yuqori	Eng yuqori	Smart Nation modeli
5	O'zbekiston	O'rta-yuqori	Rivojlanmoqda	Transformatsiya bosqichi

3-jadval natijalari xalqaro tajribada raqamli transformatsiya darajasi va telekommunikatsiya xizmatlari sifati o'rtasida kuchli bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Janubiy Koreya, Estoniya va Singapur kabi mamlakatlar yuqori raqamlashtirish darajasi orqali xizmat sifati va iqtisodiy samaradorlikni maksimal darajaga yetkazgan. O'zbekiston esa rivojlanish bosqichida bo'lib, mavjud tendensiyalar xalqaro tajribaga mos ravishda ijobiy yo'nalishda ekanligini ko'rsatmoqda. Bu esa raqamli transformatsiyani jadallashtirish zarurligini asoslaydi (4-jadval).

4-jadval
Raqamli transformatsiya indikatorlari (baholash modeli)⁴

No	Indikator guruhi	Ko'rsatkichlar	O'lchov birligi
1	Infratuzilma	Internet tezligi, qamrov	Mbps, %
2	Iqtisodiy	Tannarx, rentabellik	%
3	Xizmat sifati	Uptime, kechikish	% / ms
4	Mijozlar	Qoniqish, shikoyatlar	indeks
5	Innovatsiya	Yangi raqamli xizmatlar	soni

4-jadvalda keltirilgan indikatorlar tizimi aloqa xizmatlari samaradorligini kompleks baholash imkonini beradi. Infratuzilma, iqtisodiy samaradorlik, xizmat sifati, mijozlar qoniqishi va innovatsion faollik kabi ko'rsatkichlar

2 Muallif ishlanmasi (O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi va O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari asosida)

3 Muallif ishlanmasi (ITU, World Bank, OECD va xalqaro tahliliy hisobotlar asosida)

4 Muallif tomonidan ishlab chiqilgan indikatorlar tizimi (ITU va World Bank metodologiyasi asosida)

birgalikda tahlil qilinganda, raqamli transformatsiyaning real ta'sirini aniq baholash mumkin. Ushbu model telekommunikatsiya korxonalarida strategik qarorlar qabul qilish uchun muhim analitik asos bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya zamonaviy telekommunikatsiya sohasining eng muhim rivojlantiruvchi omillaridan biri hisoblanadi. Xalqaro va mahalliy ilmiy adabiyotlar tahlili, shuningdek, amaliy indikatorlar asosida raqamli texnologiyalarni joriy etish aloqa xizmatlari samaradorligini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynashi aniqlandi. Xususan, Brynjolfsson va McAfee kabi xorijiy olimlarning ishlari raqamli texnologiyalar mehnat unumdorligini oshirishi va operatsion xarajatlarni kamaytirishini asoslab bergan bo'lsa, Michael Porter raqamli transformatsiyani raqobat ustunligini shakllantiruvchi strategik omil sifatida talqin qiladi. OECD, Jahon banki hamda International Telecommunication Union tadqiqotlari esa raqamli infratuzilmasi rivojlangan davlatlarda telekommunikatsiya xizmatlari sifati va iqtisodiy samaradorlik yuqori ekanligini tasdiqlaydi.

Mahalliy ilmiy maktab vakillari, jumladan, U. Xusanov, G'afurov R.R., Tursunova M.T. va Turaev S.A. tadqiqotlarida ham raqamli transformatsiyaning amaliy jihatlari, xizmatlar tannaxsini kamaytirish, infratuzilmani modernizatsiya qilish va iste'molchilar qoniqishini oshirishdagi o'rni ilmiy asoslangan. O'zbekiston sharoitida O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi va O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari telekommunikatsiya sohasida ijobiy o'sish tendensiyasi mavjudligini ko'rsatadi. Tahlil natijalariga ko'ra, raqamli transformatsiya joriy etilgan telekommunikatsiya korxonalarida xizmat ko'rsatish xarajatlari sezilarli darajada kamayadi, xizmat sifati oshadi, yangi raqamli xizmatlar (bulutli xizmatlar, IPTV, mobil FinTech xizmatlari) orqali qo'shimcha daromad manbalari shakllanadi hamda mijozlar qoniqish darajasi yaxshilanadi. Shu bilan birga, xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya darajasi yuqori bo'lgan mamlakatlarda telekommunikatsiya sektori iqtisodiy o'sishning muhim drayveriga aylangan.

Shu asosda quyidagi takliflar ishlab chiqildi: birinchidan, telekommunikatsiya korxonalarida raqamli infratuzilmani yanada kengaytirish va 5G hamda optik tolali tarmoqlarni jadal joriy etish zarur; ikkinchidan, xizmatlar sifatini baholashda xalqaro indikatorlar tizimi (ITU, World Bank metodologiyalari) asosida kompleks yondashuvni qo'llash maqsadga muvofiq; uchinchidan, korxonalarda Big Data va sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanib, mijozlar ehtiyojlarini prognoz qilish va xizmatlarni optimallashtirish lozim; to'rtinchidan, raqamli xizmatlar ulushini oshirish orqali operatorlarning daromad modelini diversifikatsiya qilish kerak; beshinchidan, raqamli savodxonlikni oshirish va kadrlar tayyorlash tizimini modernizatsiya qilish raqamli transformatsiyaning samaradorligini yanada kuchaytiradi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari raqamli transformatsiya aloqa xizmatlari samaradorligini oshirishda kompleks va tizimli yondashuvni talab etishini ko'rsatadi. Ushbu yo'nalishda ilmiy asoslangan boshqaruv mexanizmlarini joriy etish telekommunikatsiya sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi. Raqamli iqtisodiyot va telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish bo'yicha yillik hisobot. – Toshkent, 2024.
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. Axborot-kommunikatsiya xizmatlari statistik to'plami. – Toshkent, 2024.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida PF–6079-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-5030957>
4. Xusanov U. Telekommunikatsiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy samaradorligi // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – Toshkent, 2021.
5. G'afurov R.R. Telekommunikatsiya xizmatlari bozorini rivojlantirishda innovatsion boshqaruv mexanizmlari // Biznes-ekspert jurnali. – Toshkent, 2020.
6. Tursunova M.T., Turaev S.A. O'zbekistonda telekommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish yo'nalishlari // Raqamli iqtisodiyot ilmiy jurnali. – Toshkent, 2022.
7. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. – New York: W.W. Norton & Company, 2014.
8. Porter M.E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. – New York: Free Press, 1985.
9. OECD. Digital Economy Outlook 2023. – Paris: OECD Publishing, 2023.

10. World Bank. World Development Report: Digital Dividends. – Washington, DC: World Bank Group, 2016.
11. ITU. Measuring Digital Development: ICT Development Index Report. – Geneva: International Telecommunication Union, 2023.
12. Katz R. The Economic Impact of Broadband and Digital Transformation. – Geneva: ITU Publications, 2021.
13. Westerman G., Bonnet D., McAfee A. Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation. – Boston: Harvard Business Review Press, 2014.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>